

Závěr

Daňová politika státu by kromě naplňování státního rozpočtu měla také vhodným způsobem motivovat subjekty k ekonomickému chování, které je považováno za žádoucí.

Z různých ustanovení zákona o daních z příjmů lze vypožorovat snahu zákonodárce podporovat dlouhodobější investování před krátkodobým, spekulativním umístěním finančních prostředků. Zde mám na mysli zejména časový test pro osvobození příjmů z nakládání s cennými papíry a podíly jak pro fyzické, tak nově od roku 2008 i pro právnické osoby.

Další snahou je osvobozením příjmů z držby i převodu podílu přesahujícího určitou část základního kapitálu motivovat právnické osoby ke strategickým investicím.

Tyto tendence jsou v souladu s daňovou legislativou Evropských společenství, zejména v návaznosti na osvobození dividendových a jiných příjmů pro právnické osoby při držbě podílu po určitou dobu.

Otázkou ovšem zůstává, zda tato koncepce má správný motivační charakter i nadále. Koncept osvobození od zdanění příjmů po určité době držby funguje jako určitý způsob pozitivní motivace pro dlouhodobou držbu za tradičního předpokladu, že cena aktiv ve většině případů v čase roste. V posledním roce jsme však svědky celosvětového významného poklesu tržních cen snad všech druhů finančních instrumentů. Pokud si však v důsledku osvobození příjmů po uplynutí časového testu subjekt nemůže o ztrátu z prodeje finančních aktiv snížit svůj základ daně (byť i jen dílčí), motivace pro dlouhodobou držbu těchto aktiv zjevně chybí. Spíše naopak, tento koncept motivuje k realizaci ztráty, která alespoň sníží případné zdanění zisku z jiných operací.

Také způsob promítání přecenění instrumentů na reálnou hodnotu do základu daně částečně svědčí o záměru zákonodárce zvýhodnit portfoliové investice a zajišťovací deriváty oproti instrumentům určeným k obchodování, v jejichž případě mají jak nerealizované zisky, tak ztráty vliv na základ daně. Opět vyvstává otázka, zda tato Daňové otázky finančního trhu Ing. David Machač

myšlenka zdaňovat i nerealizované spekulativní zisky nachází své opodstatnění i v situaci, kdy stále častější a více pravděpodobná nerealizovaná spekulativní ztráta umožňuje snižovat základ daně účetní jednotky.

Významnými změnami v posledním období prošla pravidla nízké kapitalizace.

Záměrem novelizace této oblasti zdanění příjmů od roku 2008 byla snaha zamezit účelovému snižování zaplacených daní v České republice, které bylo realizováno prostřednictvím nadměrných úrokových nákladů vyplácených zahraničním společenstvem. Tento jistě dobře míněný záměr zákonodárce měl však negativní dopad na subjekty působící v kapitálově náročných odvětvích (např. stavebnictví, leasing), které bývají tradičně vysoce zadlužené, což ale nemusí vždy představovat účelovou daňovou optimalizaci. V kontextu celosvětové finanční krize, která nezávisle na novelizaci české daňové legislativy významně zhoršila obecnou dostupnost dluhového financování napříč všemi ekonomikami a sektory, nutno konstatovat, že načasování daňově restriktivních opatření takového charakteru nemohlo být horší. Novelizace na sebe naštěstí nenechala dlouho čekat a pravidla nízké kapitalizace jsou opět částečně uvolněna, a to s účinností zpětně k počátku roku 2008.

Jako důsledek obav z ekonomické recese a jejího vlivu na schodek veřejných rozpočtů se počátkem roku objevila diskuze nad financováním státního dluhu prostřednictvím emise státních dluhopisů a jejich případným daňovým zvýhodněním. Domnívám se, že racionálně uvažující investor si dokáže porovnat čistý výnos různých alternativních investic. Protože subjektem vyplácejícím tyto úroky a rovněž příjemcem daně z těchto úroků je stát, považuji diskuzi na téma (ne)zdanění příjmů ze státních dluhopisů za pouhou „politickou diskuzi“.

Cílem této práce bylo zmapovat způsob zdanění jednotlivých instrumentů finančního trhu v kontextu probíhajících makroekonomických událostí. Pevně věřím, že tento cíl byl naplněn.